

Hendrik Johannes Terras
regionaal- ja põllumajandusminister
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
info@agri.ee

Arvamus mesilaspere toetuse muutmise eelnõu kohta

Austatud härra minister!

Täname Teid võimaluse eest anda arvamus mesilaspere toetuse muutmise eelnõu kohta. Oma arvamuses toome kõigepealt üldisemalt välja eelnõu tugevused, seejärel detailsemalt eelnõu kitsaskohad, mis vajavad täiendavat analüüsi, arutamist või semiootilist täpsustamist.

I Eelnõu tugevused

Hindame kõrgelt seda, et ministeerium pole mesindust teiste põllumajandusharude võrdluses kõrvale tõrjunud, vaid on mesinduse väljakutsete ja neile võimalike lahenduste leidmisega tegelenud ning vastuseid otsinud.

II Eelnõus täiendamist, arutamist ja parandamist vajavad küsimused

1 Kahe määrase muudatused ühes eelnõus. Meie hinnangul on eelnõus ühe toetusemuudatuse varjus kaks erinevat sammu: tühistatakse 2019. aastast kehtinud mesilaspere toetuse määrus ja samal ajal kehtestatakse uues vormis toetusmäärad mesindusala ettevõtjatele, kellele antav põllumajanduslik vähese tähtsusega riigiabi võib nüüd kolme aasta jooksul kasvada 50 000 euronit. Need kaks eraldiseisvat muudatust on koondatud ühe seletuskirja alla, milles väidetakse, et mesilaspere toetuse määrase muutmise tingib automaatselt vähese tähtsusega riigiabi reeglite muudatus.

Kommentaar: selline käsitlus on meie hinnangul eksitav või vähemalt mittepiisavalt põhjendatud. Et olla sektori jaoks mõistetav ja avatud, on vaja eelnõus selgemalt välja tuua, mil moel need kaks sammu seotud on. Praeguses sõnastuses pole see selgelt mõistetav.

2 Vastuolu sisu ja nimetuse vahel. Näeme eelnõu muudatustes vastuolu Mesilaspere toetuse määrase esialgse eesmärgi ja nimetuse ning uuendatud sisu vahel. Uue määrase fookus on selgelt majanduslike turutõrgete leevendamisel ning see on suunatud kitsalt majandustegevusega tegelevatele mesindustevõtetele, mitte universaalselt kõikidele mesinikele.

Kommentaar: sellest lähtuvalt ei saa seda meedet enam nimetada „mesilaspere toetuseks“. Sellise nimetusega meede viitab sellele, justkui oleks see toetus oma sisult suunatud mesilasperede pidamisele, väärtustades seda tolmeldamistööd, mida mesilased teevad, ja kompenseerides meie kliimas osaliselt talvekahjusid (nii on ka PRIAs kirjas). Ka seletuskirjas tuleks plaanitava toetuse nimetus selgesõnaliselt viia vastavasse sisuga, näiteks „majandustegevuse toetus mesindustevõtetele“. Me ei saa nõustuda selle vastuolu sissejätamisega: kui toetus jätkub mesilaspere toetuse nime all, tekitab see valearusaamasid, loob alustavatele mesinikele õigustatud ootuse seda toetust taotleda ning jätab väljastpoolt vaadates mulje, et riik hoolib kõigi mesinike ja mesilaste käekäigust.

3. Toetust mittedaavad mesinikud kaotavad motivatsiooni mesilasperesid PRIAS registreerida. Kui 2019. aastal seati eesmärgiks toetada bioloogilist mitmekesisust, aidata kaasa mesilasperede registreerimisele põllumajandusloomade registris ning tugevdada

mesindussektori jätkusuutlikkust ja tolmeldamisvõimekust, siis nüüd, kui toetus jääb eelnõu järgi alles vaid suurmesinikele, kaob paljude väikemesinike motivatsioon mesilasperesid PRIA registris arvele võtta.

Kommentaar: kavandatav muudatus halvendab riigi ülevaadet mesilasperede arvust, paiknemisest riigis, raskendab mesilashaiguste varajast avastamist ning raskendab veterinaararstide ja usaldusmesinike tööd. PRIA mesilakaardil registreerimata mesilastepidajad kujutavad endast terviseriski kõigile mesilasperedele, sh ettevõtjate mesilates. Veterinaararstid ja usaldusmesinikud on mures: kui mesilaspered jäävad registrist välja, ei jõua info haiguspuhangutest õigel ajal nendeni, mis võib kaasa tuua haiguste kiire leviku nii väikestes kui suurtes tootmismesilates. Samuti jäävad väikemesinikud ilma toetustest varraolesta tõrjevahenditele. Ravimata mesilaspered muutuvad varroosi ja sellega kaasnevate haiguste kolleteks. Sektori varasematele uuringutele tuginedes on praegu registris hinnanguliselt 80% mesilasperedest – sektoril on vaja selgelt aru saada, milliste asendusmeetmete abil plaanib riik mesilaid PRIA registris hoida ja seni registris esindamata mesilad registrisse tuua.

4 Ebaefektiivne halduskulu pannakse mesinike vastutada. Ministeeriumi vastuses EMLile 19.02.2025 nr 5.2- 2/512-1 ütleb kantsler Madis Pärtel: “Riigil ei ole mõistlik välja maksta toetust, mille väljamaksmise kulud on ebaproportsionaalselt suured. “ Kui väljamaksmise halduskulu on väidetavalt umbes 100 eurot taotluse kohta, on see märk riigi suutmatusest haldusprotsesse efektiivselt korraldada.

Kommentaar: sellise põhjendusega karistatakse väikemesinikke riigi haldusvõimetuse eest, selmet haldust nutikamalt ja kuluefektiivsemalt korraldada ning taolised maksed automatiseerida. Riik ootab ettevõtjatelt tõhusust – sama ootuse võib esitada ka riigile endale.

5 Vastuolu põhiseadusega. Eesti põhiseadus sätestab, et kõik on seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida varalise ega sotsiaalse seisundi tõttu. 2019. aastal kehtestatud mesilaspere toetuse määrus tugines just sellele põhimõttele – toetada kõiki mesinikke sõltumata mesilasperede arvust või ettevõtlusvormist.

Kommentaar: muudatus tekitab ebavõrdse konkurentsiolukorra ning võib pikemas perspektiivis kahjustada kogu mesindussektori stabiilsust ja ühtsust. Uue määrase kohaselt kaotavad toetuse saamise õiguse kõik need mesinikud, kes ei ole registreeritud ettevõtjatena – isegi siis, kui nende mesilaspered on korrektselt PRIA registris.

6 Suureneb taimekaitsetöödest tekkida võib risk. Kui väikemesilad kaovad registrist ja kaardilt, siis ei tea põllumehed nende mesilate asukohaga arvestada taimekaitsetööde plaanimisel.

Kommentaar: selline olukord võib viia kuigi seaduspärase, ent siiski kergekäelisema taimekaitsevahendite kasutuseni mesila lähipiirkonnas, mis suurendab riski nii mesilaste kui looduslike tolmeldajate tervisele.

EML ei toeta toetuse eelnõud sellisel kujul; väljendame oma liikmete arvamust

EML on viimase nädala jooksul kogunud oma liikmetelt ja laiematelt mesinike huvigruppidele arvamusi kavandatava muudatuse kohta. Arvamuste esitajate hulgas on bioloogia, keemia ja veterinaaria tippspetsialiste, teadlasi, mesinduseksperthe, veterinaararste, väike- ja suurtootjaid, alustavaid mesinikke ning aastakümneid tegutsenud füüsilisi ja juriidilisi isikuid. Turutõrke toetuse meetme elluviimist mesindussektoris ei toeta 99,5% kõigist esitatud arvamustest. Arvamuse esitajate argumentid on, et turutõrketootus ei ole suunatud mesindussektorile tervikuna, millest võidaksid kõik mesinikud, vaid kitsale ringile mesindusettevõtetele, kellel on võimalus PRIAst taotleda ka muid ettevõtlustoetusi; et

kavandatud turutõrke toetust võidakse kasutada ebaefektiivse äritegevuse elushoidmiseks, mis ei ole kooskõlas turumajanduse põhimõtetega; ja et mesilaspere toetuse määrase tühistamine toob kaasa mesilaste registris hoidmise motivatsiooni languse nende mesinike hulgas, kes pole ettevõtjad, ning halvendab mesilashaiguste seirevõimekust terves mesindussektoris.

Võimalikud lahendused, mis tooksid kasu kõigile mesinikele

Kui mesilaspere toetust on tarvis muuta, arvestades, et eelarveks on olemas vaid napp 560 000 eurot, siis leiame, et enne määrase eelnõud on hea tava ja otstarbekas ministeeriumi ja sektori esindajatel arutleda selle üle, milline on see hüve, mille saavutamisel riik ja sektor näevad suurimat väärtust: kas tahame saavutada nt parema seirevõimekuse mesilashaiguste üle; väärtustame meie kliimas vastupidavate mesilaste aretustööd; lisame raha meeturu võltsingute tuvastamiseks või peame oluliseks suunata poolemiljoniline eelarve meetootjatele ettevõtetele. Riigi toetuste süsteemi kasutamisele peaks eelnema kaalutletud aruelu teemal, et mis on tänasel päeval sektoris suurim probleem, mida riik saab toetusega aidata lahendada.

Toome järgnevalt välja mõned võimalikud lahendused

1 Võrdne toetus kõigile (koos ülempiiriga). Palume kaaluda lahendust, kus toetus jääks alles kõikidele mesinikele. Määrase juurde saaks kehtestada toetussumma ülempiiri ühele mesinikule, mis hoiaks kulud eelarve piires ja tagaks mesinike võrdse kohtlemise.

2 Eelarve suunamine sektorisse muul moel. Kui selgub, et mingil selgelt kommuniqueeritud põhjusel ei ole võimalik toetust universaalselt kõigile mesilastepidajale alates esimesest mesilasperest välja maksta, palume kaaluda alternatiive, kuidas kasutada eelarvet sektori hüvanguks muul moel, arutades need enne sektoriga laiapõhjaliselt läbi.

Näiteks võiks toetuse eelarve suunata riiklikesse algatustesse, mis tegelevad süstemaatiliselt

- mesilaste tervise parandamisega,
- meevõltsingute vastu võitlemise,
- mee ja mesindussaaduste propageerimise või
- kohaliku, hügieeniliselt käituvat ja seeläbi tervema mesilase aretustöödeks.

Taoline toetuste suunamise strateegia aitaks luua õiglasemat ja usaldusväärsemat meeturgu, oleks kõigi mesilastepidajate ja mesilaspere hüveks ning kinnitaks sektori ühtsust, elujõudu ja jätkusuutlikkust.

Kokkuvõte ja ettepanek aruteluks

Eesti Mesinike Liidu ning kõigi nende mesinike ja huvigruppide nimel, kes on selle pöördumise tarbeks meile oma seisukohad saatnud, leiame, et planeeritav määrasemuudatus vajab põhjalikku ümberarutamist, et mitte kahjustada sel moel rakendudes Eesti mesindust. Oleme valmis kohtumiseks ministeeriumi ja mesinduskogu vahel, et arutada läbi eelnõu parem sõnastus, täpsustada selle sisulisi eesmärke ning leida koostöös lahendusi, mis on strateegiliselt õiged, sektoriülelised kasulikud ning lähtuvad võrdse kohtlemise põhimõttest.

Täname Teid veelkord võimaluse eest anda eelnõule oma arvamus ning loodame, et meie kommentaaridest ja ettepanekutest on abi eelnõu täiendamisel ja parandamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Helen Michaels, Eesti Mesinike Liidu juhatuse esinaine

Aleksander Kilk, Eesti Mesinike Liidu juhatuse aseesimees
EMLi juhatuse ja liikmete nimel